

AVRUPA'DA İSLAM DÜŞMANLIĞI ANALİZİ

**Ocak, Şubat, Mart
2017**

DİASPORA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Yazan: Büşra Kepenek ve Atilla Kurnaz

AVRUPA'DA İSLAM DÜŞMANLIĞI ANALİZİ

Ocak, Şubat, Mart
2017

İslamofobi “İslam korkusu, İslam’dan korkma”; “İslam’a karşı kin, nefret ve düşmanlık besleme”, “Müslümanlardan nefret etme ve hoşlanmama”, şeklinde akıl dışı bir korku veya fobi olarak tanımlanmaktadır.¹ Bu tanım doğrultusunda, İslamofobi terimi herhangi bir gerçekliğe dayanmadığı halde İslam’dan ve Müslümanlardan çekinme, korkma ve kaçma içgüdüsünü ifade etmektedir.² 11 Eylül saldırılarından sonra yaygın bir kullanıma kavuşan İslamofobi, küresel bir olguyu ve problemi niteleyen bir kavramdır.³

İslamofobi ile İslam düşmanlığı (anti-islamizm), genellikle eş anlamlı ve birbirlerinin yerine kullanılmakta ancak Canatan bu kavramlar arasında ayırım yapılmasını önermektedir. Sosyolojik bir kavram olarak islamofobi, İslam’a ve Müslümanlara karşı oluşan korku, dışlama, aşağılama, nefret ve ithamları ifade ederken, İslam düşmanlığı, özellikle medya ve siyaset aracılığıyla İslamiyet’e, bilinçli, örgütlü ve kasıtlı bir düşmanlığı ifade etmektedir.⁴

2016, dünyada genelinde savaşın, şiddetin ve terörizmin artarak devam ettiği bir yıl olmuş, savaştan kaçan kitleler Avrupa ülkelerine sığınmışlardır. Savaştan kaçan kitlelerin Avrupa’nın dini ve kültürel değerlerinden farklı bir inanç coğrafyasından gelmesi, yıl içinde endişe verici kimi olaylar ve uygulamaların meydana gelmesine neden olmuştur. Mültecilerin ve sığınmacıların çoğunun Müslüman olması entegrasyon problemlerini beraberinde getirmiş, Müslüman mültecilere ön yargıyla yaklaşılması sonrası Müslümanlar dışlama, ırkçılık, ayrımcılık ve şiddetin hedefi olmuşlardır.

İslamofobi, Avrupa ülkelerinde yükselişe geçmiş, Müslümanlara karşı duyulan ön yargı ve ayrımcılık beraberinde İslam karşıtı saldırıları getirmeye başlamıştır. İslam’a yönelik saldırılar genellikle camilere, ibadethanelere ve Müslüman derneklerine saldırı, kundaklama ve

¹ Mehmet Gökhan GENEL, “Avrupa’daki Türk Medya Perspektifinden Batı’nın Bir “Ötekileştirme” Dili Olarak Kullandığı İslamofobi’ye Bakış”, Atatürk İletişim Dergisi Sayı 6, Ocak 2014.

² Özcan HIDİR, “Anti-İslamizm ve Anti-semitizm: Tarihsel ve Kavramsal Farklılıklar ve Benzerlikler”, 1.Baskı içinde, *Batı Dünyasında İslamofobi ve Antiislamizm* (Ed. Hıdır, Özcan ve Kadir Canatan), Eskiye Yayınları, Ankara, 2007, s.82,83.

³ Tuba ER ve Kemal ATAMAN, “İslamofobi ve Avrupa’da Birlikte Yaşama Tecrübesi Üzerine”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 2, 2008, s.756.

⁴ Kadir CANATAN ve Özcan HIDİR, s.11.

hakaretimiz eylemler şeklinde meydana gelirken, Müslümanlara yönelik saldırılar dışlama, hakaret etme, şiddet uygulama, mala ve cana kastetme olarak gerçekleşmektedir.

Avrupa ülkelerinde İslam ve Müslüman karşıtı saldırılarda büyük oranda artış gözlenmektedir. 2016 yılından Ocak 2017'ye kadar toplam 2400'den fazla islamofobik saldırı yapılmıştır.⁵

Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International), yayınladığı son raporda, Avrupa çapında yürürlüğe giren yeni terörle mücadele yasalarının, Müslümanlarla mültecilere ayrımcılık yaptığını ve korku ile yabancılaşmayı yaydığını kaydetmiştir.

İnsan hakları örgütü son iki yılda, genişletilmiş gözetim yetkileri de dâhil Avrupa Birliği üyesi 14 ülkenin aldığı güvenlik tedbirleri konusunda uyarıda bulunmuş, örgütün uzmanlarından Julia Hall, "AB'nin bölgesel sınırları içinde Müslümanlarla yabancıların teröristlerle bir tutulduğunu" söylerken, "Avrupa'da şu anda gördüğümüz bir tartışma değil, bir hikâye. Hikâye ise eğer bir Müslümansanız veya bir mülteci veya göçmensiniz tehdiisiniz. Bu raporla demek istediğimiz hükümetler tarafından uygulamaya koyulan düzenlemeler bu hikâyeyi destekliyor." ifadelerini kullanmıştır. Hall bununla birlikte 2015 yılındaki Paris Saldırısının ardından Fransa'nın yürürlüğe koyduğu arama, gözaltı, tutuklama ve "sıkı" gözetim uygulamalarının tehdit oluşturmayan aktivistleri ve azınlık gurupları hedef almak için kötüye kullanılabileceğini kaydetmiştir.⁶

Nitekim en yoğun Müslüman nüfusu bünyesinde barındıran ülke olan Fransa'da İslam düşmanlığı oldukça yüksektir. Fransa İç İşleri Bakanlığı'na bağlı olan Fransız Sınır Güvenliği Polis Genel Müdürlüğü polis teşkilatının tüm çalışanlarına bir e-posta göndererek, İslam dini ve Müslümanlar hakkında bazı olumsuz söylemlerde bulunduğu ortaya çıkmıştır. Gönderilen e-postanın içeriğinde; "İslam Avrupa'nın kanseridir", "Fransa hiç bu kadar ağır hasta olmamıştı", "Müslümanlar metastazdırlar"⁷ gibi ifadeler yer almaktadır. Son dönemlerde Fransız Sınır Güvenliği Polisi'nin göçmenlere ve mültecilere uyguladıkları şiddet görüntüleri

⁵ "Sinsi nefret organizasyonu İslamofobi'nin 2016 bilançosu" -

<http://www.sabah.com.tr/gundem/2017/02/01/sinsi-nefret-organizasyonu-islamofobinin-2016-bilancosu> , Erişim Tarihi: 01.02.2017

⁶ "Uluslararası Af Örgütü: AB'deki yeni terör yasaları Müslümanları hedef alıyor" -

<http://tr.euronews.com/2017/01/17/uluslararasi-af-orgutu-ab-deki-yeni-teror-yasalari-muslimanlari-hedef-aliyor>, Erişim Tarihi: 17.01.2017

⁷ (Yunanca: metastasis, μετά, meta "bir sonraki", στάσις, stasis, "yer değiştirme" anlamındadır), kanserli hücrelerin buldukları doku dışında doğrudan ya da kan-lenf damarlarıyla başka bölgelere sıçramalarına verilen isimdir.- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Metastaz>, Erişim Tarihi: 28.01.2017

ile gündeme gelen bir devlet kurumu olması eleştiriye açık bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.⁸

Devlet kurumlarında aleni bir şekilde yapılan İslam düşmanlığı toplumsal gerilimi arttırmakta ve bu durumdan en çok Müslümanlar etkilenmektedir. Özellikle Müslüman kadınlar giyim tercihleri sebebiyle tartışmaların odağında olmakta kimi zaman çeşitli yasaklama ve ayrımcılıklarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Avusturya'daki tartışmalar bu açıdan değerlendirilebilir. Avusturya'nın muhafazakar eğilimli Dışişleri ve Entegrasyon Bakanı Sebastian Kurz, öğretmenler dâhil kamu çalışanlarına başörtüsü yasağı getiren bir düzenlemeyi hayata geçirmek istediğini söylemiş, hükümet danışmanlarından Heinz Fasmann'ın kamusal alanlardaki başörtüsü yasağının yeniden yapılandırılmasına dönük önerisini yeni uyum yasa tasarısı kapsamına almak istediğini belirtmiştir. Özellikle okullarda başörtüsü yasağının uygulanmasını talep eden Kurz, "Gençler üzerinde rol modeli olma durumu söz konusu, Avusturya dinlere karşı saygılı ancak laik bir ülke" ifadelerini kullanmış, sınıflarda bulunan haçların kaldırılıp kaldırılmayacağına ilişkin bir soru üzerine de haçın Avusturya tarihinin ve geleneğinin bir parçası olduğunu belirterek, "Doğal olarak haç kalacak." diye konuşmuştur.⁹

Söz konusu öneri, öğretmenler dâhil tüm kamu çalışanlarına görevleri sırasında başörtüsü yasağı getirmektedir. Kamu kurumlarında ve okullarda yapılmak istenen bu düzenleme Müslüman kadınların başörtüleri sebebiyle iş hayatına dâhil olamamalarına sebep olacağından dolayı ayrımcı bir tutumdur. Müslüman başörtülü kadınların başörtüsü ve iş arasında bir seçim yapmaya mecbur bırakılması kadınların inançlarının gereğini yerine getirmezlerse vicdani rahatsızlığa, işlerini bırakırlarsa hem ekonomik hem sosyo-psikolojik olarak sıkıntıya düşmelerine sebep olacaktır. Ayrıca İslam dinine özgü bir simge olan başörtüsünün laiklik kapsamı gereği yasaklanması tartışmaları yaşanırken Hıristiyanlık dinine özgü bir simge olan haçın okullarda kalıyor olması dinlere karşı tarafsız yaklaşmadığını göstermektedir. Laikliğin uygulama alanını sadece Müslümanların oluşturuyor olması samimiyetsiz bir uygulama olarak görülebilmektedir.

Burka tercih eden kadınlar başörtü kullananlara nazaran daha dezavantajlı bir grubu oluşturmaktadır. Birçok Avrupa ülkesinde sayıları oldukça az olmasına rağmen yasaklamalara maruz kalmakta, terörle bağlantılı olarak görüldüklerinden ön yargı ve ayrımcılığın hedefi

⁸ "Fransa polisinden skandal çağrısı!" - <http://www.milliyet.com.tr/fransa-polisinden-skandal-cagri--dunya-2375748/>, Erişim Tarihi: 22.01.2017

⁹ "Avusturya'da kamu çalışanlarına başörtüsü yasağı istendi" - <http://www.trthaber.com/haber/dunya/avusturyada-kamu-calisanlarina-basortusu-yasagi-istendi-292476.html>, Erişim Tarihi: 06.01.2017

olmaktadırlar. Son olarak Avusturya’da koalisyon hükümeti yeni programı üzerinde uzlaşmış, Sosyal Demokrat Parti ile koalisyonun küçük ortağı muhafazakâr Avusturya Halk Partisi, hükümet programlarına ilişkin olarak parti sözcüleri, ülkede Müslümanların taktığı yüzü tamamen örten burkanın yasaklanacağını açıklamıştır. “Müslümanların yüzünü tamamen örtmesine yasak getirmeyi kabul ettik. Bu bizim için kolay bir anlaşma olmadı. Destekleyenler ve karşı çıkanlar oldu. Fakat ortak bir hükümet için eylem planı üzerinde uzlaşmak önemliydi” ifadelerinin kullanıldığı açıklama sonrası Dışişleri Bakanı Sebastian Kurz, Sosyal Demokratların daha önce karşı çıktığı burka yasağı konusunda taviz vermesini sosyal medya hesabından tebrik etmiş, “Burka ve hicab gibi ya da Selefilere Kuran dağıtmaları gibi topluma karşı sembolik şeyler, bunlar yasaklanacak” şeklinde konuşmuştur.¹⁰

Müslüman kadınların toplumdan dışlamasına neden olacak bu tür uygulamalar neticesinde kadınlar kendilerini sosyal hayattan çekmekte, daha sonra bu durum entegrasyon sorunlarını beraberinde getirmektedir.

Belçika’da Le Soir gazetesi ve RTBF kanalı, Belçika’da Müslümanlar ve göçmenlere bakışa ilişkin ortak bir anket yapmıştır. Aralarında 400 Müslümanın da olduğu 4 bin 734 kişinin katıldığı ankete göre, Belçika vatandaşlarının yüzde 67’si toplumda çok sayıda sığınmacı olduğunu, yüzde 66’sı da ülkeye daha çok sığınmacı ve göçmen geldiğini düşünmektedir.

Belçikalıların yüzde 60’ı Müslümanları tehdit, yüzde 12’si kültürel zenginlik olarak gördüklerini ifade etmiş, Müslüman Belçika vatandaşlarından yüzde 69’u Belçika’da doğup büyümelerine rağmen halen yabancı olarak görüldüklerini söylemiştir. Halkın yarısından fazlası Müslümanların tehdit olduğunu düşünürken, Müslüman Belçikalıların büyük çoğunluğu da "terörist" olarak görüldüklerini belirtmiştir.

Son dönem yaşanan terör saldırıları öncesi yüzde 54 olan bu oranın artması, algının büyük ölçüde değişmeye başladığı şeklinde değerlendirilmiş, tehdit olarak görülseler de, Müslümanların yüzde 91’i Nice, Brüksel ve Paris’teki terör saldırılarını kınadıklarını belirtmiştir.¹¹

Aynı şekilde Londra merkezli İngiliz düşünce kuruluşu Chatham House’un 10 Avrupa ülkesinde 10 bin kişiye yaptığı anket çalışmasında, 2’si hariç diğer Avrupa ülkelerinde halkların çoğunluğunun Müslüman göçüne karşı çıktığı ortaya çıkmıştır.

¹⁰“ Avusturya’da burka yasağı hükümet programına girdi” - <http://tr.euronews.com/2017/01/30/avusturya-da-burka-yasagi-hukumet-programina-girdi>, Erişim Tarihi: 30.01.2017

¹¹ “Belçikalılar Müslümanları tehdit olarak görüyor” - <http://aa.com.tr/tr/dunya/belcikalilar-muslumanlari-tehdit-olarak-goruyor/723505>, Erişim Tarihi: 09.01.2017

Yapılan ankete göre, Avrupalıların çoğunluğu Müslüman çoğunluğa sahip ülkelerden gelen göçün yasaklanmasını istemektedir. Anketin sonucuna göre Avrupalıların %55'i, Müslüman çoğunluklu ülkelerden gelen göçün tamamen durdurulmasını istemektedirler.

Yasağı en çok %71'le Polonya halkı desteklerken, Avusturya %65, Almanya %53 ve İtalya %51'le Müslüman göçüne karşı çıkmakta, İngiltere'nin ise neredeyse yarısı (%47) yasağı desteklemektedir. Hiç bir ülkede yasağa karşı çıkanlar, %32'yi geçmemektedir.

Ayrıca çalışmada, yaşlıların gençlere, erkeklerin kadınlara, az eğitilmişlerin yüksek eğitimlilere göre göçmenlere daha çok karşı olduğu ortaya çıkmıştır.¹²

Yaşlanan Avrupa'nın gelecekte daha da fazla göçmene ihtiyacı olacağı bilinen bir gerçektir. Göçmen karşıtlığı ve özellikle de göçmenlere karşı şiddet olaylarındaki artış, sadece "öteki"leştirilen Müslüman göçmenler için değil, 21.Yüzyıl'da tüm Avrupa'nın barış ve huzurunu tehdit eden en önemli sorunların başında gelmektedir.¹³

Anti göçmen ve anti Müslüman hareketlerin güç kazanmasının asıl sebeplerinden biri küreselleşmenin sosyoekonomik olumsuz etkilerine karşı insanların kendini savunmasız hissetmesidir. Bu kitle aşırı sağ partilere teveccüh etmektedir bunun gerekçesi ise bu partilerin kendilerini "sokaktaki adam"ın temsilcisi veya "halkın gerçek sesi" olarak göstermeleridir. Aşırı sağ partiler, merkez sağ ve sol partileri elitist olarak nitelendirmekte ve onların sadece kendi ekonomik çıkarlarını temsil ettiklerini iddia etmektedirler. Yapılan araştırmalar aşırı sağ partileri destekleyen kişilerin çoğunlukla küreselleşmenin olumsuz sosyo-ekonomik etkilerinden en fazla etkilenen, eğitim düzeyi düşük, işçi genç erkekler oldukları ve genellikle alt ya da alt orta sınıflardan geldiklerini göstermektedir.¹⁴

Müslümanlar, Avrupa'da yaşayan nüfusun Hıristiyanlardan sonra en büyük ikinci dinî grubunu oluşturmaktadır. Avrupa'da yaşayan Müslümanlar farklı etnik kökenler, diller, dinî eğilimler, kültürel gelenekler ve politik görüşlerden oluşan karışık gruplardan oluşmaktadır.

¹² "Most Europeans want immigration ban from Muslim-majority countries, poll reveals", <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/most-europeans-want-muslim-ban-immigration-control-middle-east-countries-syria-iran-iraq-poll-a7567301.html>, (07.02.2017).

¹³Selcen ÖNER "Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni 'Öteki'ler ve Türkiye'nin AB Üyeliği", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt:13, No:1, 2014, s.181.

¹⁴ Selcen ÖNER, a.g.m., 167.

Birçok ülkede inanç ve ibadetlere yönelik kural ve düzenlemeler mevcuttur. Bu düzenlemeler, belirli bir dini grubun o ülkede nasıl örgütlendiğini, hangi haklardan yararlandığını ya da ne tür sınırlandırmalarla karşı karşıya kaldığını göstermektedir.¹⁵

Avrupa’da devlet kurumları ile dini örgütlenmelerin ilişki kurma biçimlerine dair tek bir Avrupa uygulaması mevcut bulunmamakta aksine bir çeşitlilikten bahsedilmektedir.

İtalya İçişleri Bakanı Marco Minniti ile ülkede yaşayan Müslümanların temsilcileri arasında, diyalog ve iş birliğini artırmaya yönelik anlaşma imzalanması bu bağlamda değerlendirilebilir. İslami derneklerle diyalogun ve onların İçişleri Bakanlığı idaresiyle iş birliğinin artırılmasını, köktencilığe karşı birlikte hareket edilmesini içeren anlaşma, ayrıca ibadet özgürlüğü çerçevesinde İslami derneklerin yasal örgütlenme sürecinin teşvikini taahhüt etmektedir.¹⁶

Zorunlu veya seçmeli din derslerinin içeriğinde dini cemaatlere söz hakkı tanınması veya cemaatlerin bu hizmetleri doğrudan kendilerinin sağlaması, din görevlisi yetiştiren yükseköğrenim kurumları ile cemaatler arasındaki ilişkileri düzenleyen, cemaatlerin yurtdışından dini görevli getirebilmelerini sağlayan uygulamalar İslami derneklerin ve cemaatlerin resmen tanınmasıyla mümkün olabilmektedir. Ancak bu süreç engelleyici ve kısıtlayıcı kimi uygulamalarla zorlaştırılmaktadır.

Slovakya’da ülkedeki dini toplulukların tanınmasını zorlaştıran yasa değişikliği kabul edilmesi bu açıdan değerlendirilebilir. Mart ayında yürürlüğe girecek kanuna göre bir dinin resmi olarak tanınması ve ibadethane açmak için devlet katkısı alabilmesi için gerekli üye sayısı 20 binden 50 bin kişiye çıkarılmaktadır.¹⁷ Slovakya’da yaşayan Müslüman sayısı yaklaşık olarak 5 bin kişidir.¹⁸ Bu durumda Müslümanların devletten katkı alabilmesi ya da resmi olarak tanınması hiçbir şekilde mümkün olamamakta ve Müslümanlar ibadethane finansmanları için öz kaynaklarını kullanmak durumunda kalmaktadırlar.

İbadethaneler ve din görevlileri meselesi Avrupa’da temel problem alanlarının başında gelmektedir. Zaman zaman gerek camilerin gerekse imamların finanse edilmesi, imamların yetiştirilmesi gibi konular gündeme gelmektedir. Ancak Almanya, Hollanda ve Avusturya’da

¹⁵ Akay, Hale (2011), “Uygulamada Laiklik: Devlet-Din Ekseninde Özgürlükler, Hizmetler ve Finansman”, Gündelik Hayatta Laiklik Tahayyülleri s.1, 05.02.2016

¹⁶ “İtalya’da Müslümanlarla ‘diyalog ve iş birliği’ anlaşması” - <http://aa.com.tr/tr/dunya/italyada-musulmanlarla-diyalog-ve-is-birligi-anlasmasi/739673?amp=1>, Erişim Tarihi: 01.02.2017

¹⁷ “Slovakya’da İslam karşıtı kanuna onay” - <http://www.dunyabulteni.net/avrupa/392616/slovakya-da-islam-karsiti-kanuna-onay>, Erişim Tarihi: 01.02.2017

¹⁸ <http://bratislava.be.mfa.gov.tr/ShowInfoNotes.aspx?ID=121322>, Erişim Tarihi: 01.03.2017

Diyanet imamlarına yönelik casusluk ithamlarının bu bağlamda değerlendirilmesi mümkün görünmemektedir. Yıllardan beri aşırılıklardan uzak İslam yorumlarından övgüyle bahsedilen Diyanet imamlarına yönelik bu tür suçlamaların azımsanmayacak kadar büyük bir kitleyi derinden etkilediği yadsınamaz bir gerçektir.

Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB) bünyesinde görev yapan imamlara yönelik casusluk suçlamalarıyla ilgili tartışmalar üzerine Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti İslam Din Dersi Danışma Kurulu üyeliğini askıya aldığını duyurması bu açıdan değerlendirilebilir. Yapılan açıklamada, Danışma Kurulu'nda yaptıkları çalışmaların temelinde karşılıklı güven olduğu vurgulanarak, "DİTİB, Danışma Kurulu'nun ve dolayısıyla Almanya'daki tüm Müslümanların zarar görmemesi açısından kısa bir süre için kurul toplantılarına katılmayacaktır" denilmiş, "İddiaların açıklığa kavuşturulmasından sonra Danışma Kurulu üyeliği çalışmalarına tekrar devam edileceği" belirtilmiştir.

Eyalet Eğitim Bakanı Slyvia Löhmann daha önce verdiği bir demeçte, imamlara yönelik casusluk iddiaları aydınlığa kavuşturuluncaya kadar DİTİB'in İslam Din Dersi Danışma Kurulu üyeliğini askıya almasını istemişti. Böylece Löhmann'ın talebi karşılık bulmuştur.

Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti'ndeki okullarda 2012-2013 eğitim ve öğretim yılından bu yana İslam din dersi verilmektedir. İslam din dersi verilebilmesi için 2012 yılında oluşturulan Danışma Kurulu'nda DİTİB'den de üye bulunmaktadır.

DİTİB'den yapılan açıklamada, Danışma Kurulu'ndaki üyeliğin askıya alınmasıyla, "işbirliği ve güncel tartışmaların objektif bir temele oturtma çabasına yönelik bir gayret" gösterildiği dile getirilmiş, açıklamada, "bütün bu tartışmalar 900'e yakın DİTİB camisine ve yüzbinlerce cami cemaatine genel bir şüpheyle bakılmasına asla sebebiyet vermemelidir" ifadesi kullanılmıştır.¹⁹

Birçok dinde olduğu gibi İslam dini de kişilerin doğumundan ölümüne, hatta defnedilmesine kadar pek çok alanda söz sahibi olmaktadır. Ancak kendi inanç ve değerlerine göre gömülme Avrupa Müslümanları için zor ve masraflı bir prosedürü beraberinde getirmektedir. Avrupa'da genellikle Müslüman mezarlığının bulunmaması Müslüman toplumunun en büyük sorunlarından birini oluşturmaktadır. Avrupa'da defin işlemleri ülkeden ülkeye farklılık gösterse de genellikle tabutla defin zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca mezar yerleri belirli sürelerde belediyeler tarafından kiraya verilmekte ve süre bitiminde sahipsiz mezarlardan

kemikler çıkarılmaktadır. Bu soruna çözüm bulamayan Müslümanlar ise defin için tercihlerini anavatanlarından yana kullanmaktadır.

Macaristan’da uzun süredir Müslümanlar için bir mezarlık yeri almak istediklerini ancak resmi makamlardan bu konudaki taleplerine karşılık alamadıklarını anlatan devlet nezdinde Müslümanların resmi temsilcisi konumunda olan Macar Müslümanlar Birliği’nin Başkanı Zoltan Sulok, “Burada belediyeler, mezarlık yapma izni verilmesi durumunda bölgeye Müslümanların geleceği ya da cami yapılacağı endişesi taşıyor. Talebimizi birçok kez iletmemize rağmen olumlu ya da olumsuz hiçbir geri dönüş alamadık” şeklinde konuşmuştur.

Sığınmacı krizi sırasında Macar basınının Müslümanlar hakkındaki olumsuz yayınlarının kamuoyunu etkilediğine dikkati çeken Sulok, “Müslüman mezarlığı, hatta sadece İslam kelimesi bile hemen dikkati çekiyor. İnsanlar korkuyor, istemiyor. Belediyeler de oy kaybı endişesi taşıdığı için bu konuda ihtiyatlı davranıyor. Propaganda dolayısıyla insanlar Müslümanlara karşı ön yargılı ve bu da maalesef 1-2 günde değiştirilemiyor” görüşünü dile getirmiştir.

Ülkedeki Müslümanların Budapeşte’de Hristiyanların da kullandığı bir mezarlığa gömüldüğünü ancak burada kendilerine ayrılan parselin dolmak üzere olduğunu belirten Sulok, “Budapeşte Belediyesi, Merkez Mezarlığındaki 124. parseli Müslümanlar için ayırmış durumda. Kısa bir süre içinde tamamen dolacak bu parselden sonra Müslümanların ölümlerini nereye gömeceği belirsiz” ifadelerini kullanmıştır.

Ülkede dini cemaat olarak tanınan Yahudilere kendi mezarlıklarını oluşturma hakkının verildiğini ve Müslümanların da aynı hakka sahip olduğunu vurgulayan Sulok, “Yahudilerin kendilerine özel mezarlığı var. Yahudilerin, mezarlığa kimin, nasıl defnedileceği konusunda karar verme hakları var. Biz ise sadece defin işlemlerini gerçekleştirebiliyoruz. Örneğin defin ücretini biz belirlemiyoruz, altyapısını biz işletemiyoruz. Bunların hepsi Başkent Cenaze Firması tarafından belirleniyor” şeklinde konuşmuştur.²⁰

Bir dine mensup olanlara tanınan hak başka dine mensup olanlara tanınmıyorsa dini ayrımcılıktan söz edilebilir. Macaristan devletinin Yahudilere böyle bir hak tanıyıp Müslümanların da sahip olduğu bu hakkı kısmi bir şekilde kullanmasına izin vermesi ayrımcı bir uygulamadır.

²⁰ “Müslümanlar mezar yeri izni alamıyor” - <http://www.hurriyet.com.tr/muslumanlar-mezar-yeri-izni-alamiyor-40388232>, Erişim Tarihi: 08.03.2017

Mezarlık yeri temini gibi aslında çok basit olan bir talep Müslümanlar için çetrefilli ve pahalı bir süreci beraberinde getirmekte bundan çekinen Müslümanlar genellikle geldikleri ülkelere gömülmek istemektedir. Ancak bu durum yaşanan yere aidiyet hissedilmemesi sonucunu doğurmakta ve “asıl vatan”, “dönülecek yurt” algısı oluşturmaktadır. Defin ile ilgili bir diğer meselede İslami kuralların uygulanması açısından bazı sorunların ortaya çıkmasıdır. Hristiyan mezarlıklarında Müslümanlara ayrılan kısımlarda mevtayı kible yönüne çevirmeme, tabutla gömülme ya da mevtanın yüzünün açık olması gibi İslam dinine uymayan konular Müslümanları zor duruma sokmaktadır.